

## Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 25 febr. 1919 kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av medel för färdigställandet av torpeder till jagarna Wrangel och Wachtmeister. (1:a avd.)*

Uti en till riksdagen avlåten, den 9 januari 1919 dagtecknad proposition (nr 58), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att av de för byggandet av ytterligare två jagare avsatta medel, 4,500,000 kronor, ett belopp av 290,000 kronor må tagas i anspråk för färdigställandet av torpeder till jagarna Wrangel och Wachtmeister.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokoll.

Utskottets  
yttrande.

De båda jagare, som enligt det av 1914 års senare riksdag antagna byggnadsprogrammet under perioden 1915—1919 varit under byggnad, hava numera levererats. För dessa jagare erfordras, enligt vad departementschefen anfört, sammanlagt 32 mobiliseringstorpeder, och äro kostnaderna för anskaffandet av dessa torpeder upptagna i kostnadsberäkningarna med ett belopp av 355,785 kronor. Av dessa 32 torpeder äro 26 under tillverkning och 6 återstå att beställa. Enligt inom marinförvaltningen verkställda beräkningar erfordras för färdigställandet av dessa 32 torpeder ytterligare ett belopp av 290,000 kronor, som icke kan bestridas av för ifrågavarande jagares anskaffande avsatta medel.

För byggandet av två jagare i huvudsak lika med de båda ovan nämnda har emellertid Kungl. Maj:t i proposition den 23 februari 1917 (nr 78), angående beredande av medel till bestridande av vissa kostnadsökningar för sjöförsvarets ordnande m. m., beräknat en anskaffningskost-

nad av 4,500,000 kronor, vilket belopp även finnes tillgängligt. På grund av de uppdrivna byggnadskostnaderna hava dock ifrågavarande jagare ännu icke kunnat beställas.

Då det syntes nödvändigt, att de båda förstnämnda jagarna, Wrangel och Wachtmeister, i första hand bleve fullt utrustade och försedda med erforderligt antal torpeder, har Kungl. Maj:t nu föreslagit, att för ändamålet måtte få tagas i anspråk det erforderliga beloppet, 290,000 kronor, av de medel, 4,500,000 kronor, som avsatts för byggandet av ytterligare två jagare.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att av de för byggandet av ytterligare två jagare avsatta medel, 4,500,000 kronor, ett belopp av 290,000 kronor må tagas i anspråk för färdigställandet av torpeder till jagarna Wrangel och Wachtmeister.

Stockholm den 25 februari 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

---

Närvarande: se under utlåtandet nr 21.

---

#### Reservation:

av herr *P. A. Hansson* i Stockholm — med instämmande av herrar *A. C. Lindblad*, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *A. Anderson* i Råstock och *J. Nilsson* i Malmö som anført:

»Såsom av redogörelsen i det propositionen nr 58 bifogade statsrådsprotokollet framgår, avser ifrågavarande belopp merkostnader vid färdigställandet av samtliga 32 för jagarna Wrangel och Wachtmeister erforderliga mobiliseringstorpeder. 26 av dessa äro under tillverkning, medan 6 ännu icke blivit beställda.

Vid prövning av möjligheterna till begränsning av utgifterna för militära ändamål bör givetvis också tagas under omprövning, huruvida icke tillverkningen av ammunition bör starkt inskränkas. I första hand

torde då böra räknas med ett fullständigt inställande av tillverkningen av mobiliseringsammuniton.

Från denna utgångspunkt hade ett yrkande om rent avslag på Kungl. Maj:ts proposition varit naturligt. När vi dock icke framställa ett sådant yrkande, är det med hänsyn till vad chefen för sjöförsvarsdepartementet i statverkspropositionen anfört angående anslagsäskandets sammanhang med möjligheten att kunna bereda arbete åt torpedverkstädernas arbetare. Statsrådet kalkylerar med en minskning av arbetsstyrkan med  $\frac{1}{4}$  under 1919 och ytterligare  $\frac{1}{4}$  under 1920.

Ehuru denna reduktion måste anses vara ganska betydande, synes det dock vara nödvändigt att reduktionen sker i ännu hastigare tempo. Tillverkningen vid torpedverkstäderna har på grund av 1914 års försvarsbeslut och de senaste årens mobilisering starkt ökats. Detta framgår bland annat därav, att den egentliga arbetarestammen enligt vad från vederbörande myndigheter upplysts, ökats från 107 den 1 januari 1914 till 204 den 1 januari 1919. Övrig anställd personal har ökats med 13 och hela ökningen är sålunda 110 eller nära nog en fördubbling av det i början av 1914 anställda antalet. Sedan nu mobiliseringen avslutats och vi stå inför en allmän revision av försvarsväsendet, synes en stark begränsning av tillverkningen vara nödvändig. Att fortsätta med en omfattande tillverkning enbart med hänsyn till önskvärdheten av att i största möjliga utsträckning bereda arbetarna sysselsättning måste anses ur flera synpunkter orimligt. Däremot bör naturligtvis avvecklingen icke göras onödigt brutalt. Vi ha därför icke velat motsätta oss beviljandet av den begärda medelsanvisningen i vad denna avser färdigställandet av redan under tillverkning varande torpeder. Däremot synes oss att i avvaktan på den allmänna försvarsrevisionens resultat inga nya beställningar böra göras. Från det belopp, som Kungl. Maj:t i förevarande proposition begär att få disponera, bör därför avdragas den beräknade kostnaden för de sex ännu icke beställda torpederna. Kostnaden för en torped anges i statsrådsprotokollet vara omkring 21,000 kronor. Ifrågavarande belopp bör sålunda minskas med i runt tal 125,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställes

att riksdagen må medgiva, att av de för byggandet av ytterligare två jagare avsatta medel, 4,500,000 kronor ett belopp av 165,000 kronor må tagas i anspråk för färdigställandet av 26 stycken torpeder till jagarna Wrangel och Wachtmeister.»